

Кравчук Є. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ КРИЗИ**

Малий бізнес відіграє ключову роль у сучасній світовій економіці. У багатьох країнах саме невеликі підприємства складають значну частину усіх бізнес структур і забезпечують численні робочі місця. Вони сприяють конкурентному середовищу, стимулюють появу нових ідей і створюють платформу для інноваційного розвитку. Особливу увагу відіграють мікропідприємства з чисельністю до десятка працівників, адже вони вирізняються гнучкістю і здатністю швидко адаптуватися до змін [4].

Сучасний розвиток малого бізнесу значною мірою залежить від використання цифрових технологій. Підприємства активно залучають інтернет, соціальні мережі та різноманітні онлайн-платформи для просування своїх товарів і послуг. Інтернет-маркетинг став одним із провідних інструментів, оскільки дозволяє ефективно залучати нових клієнтів і створювати попит [1].

Однією з найбільш помітних тенденцій є впровадження штучного інтелекту. Багато компаній активно використовують його для автоматизації процесів, аналізу даних і вдосконалення взаємодії з клієнтами. Наприклад, чат-боти допомагають вчасно реагувати на запити споживачів, тим самим покращуючи рівень обслуговування та оптимізуючи ефективність роботи [2].

Автоматизація є важливим аспектом. Новітні технології відкривають можливість навіть невеликим командам виконувати значні обсяги роботи. Такий підхід підвищує продуктивність і скорочує витрати, що має особливе значення для малих підприємств.

Сучасний бізнес також інтенсивно використовує аналітику для прийняття рішень. Підприємства все частіше базуються не лише на власну думку, а й на даних досліджень і аналітичних розробках, що дозволяє більш ефективно прогнозувати майбутню діяльність [3].

Глобалізація виступає ще одним значущим фактором. Завдяки стрімкому розвитку електронної комерції малий бізнес отримав унікальні можливості виходу на міжнародний ринок. Це відкриває нові перспективи для розширення

та співпраці з клієнтами по всьому світу [1]. Разом з тим, малий бізнес стикається із численними проблемами. Однією з основних є обмеженість фінансових ресурсів. Отримати інвестиції чи кредити, особливо на початкових етапах підприємницької діяльності, частіше буває нелегко. Також підприємства змушені долати такі перешкоди, як зростання витрат і економічна нестабільність [4].

Конкуренція виступає ще одним серйозним випробуванням. Малий бізнес змушений конкурувати не лише із собі подібними, а й з великими підприємствами, які володіють значно більшими ресурсами. Це змушує підприємців постійно вдосконалювати свої продукти, послуги й шукати ефективніші методи просування [4].

Не менш важливою є проблема недостатнього рівня знань і досвіду серед підприємців. Особливо це стосується галузей фінансів, маркетингу та сучасних технологій, через що темпи розвитку власного бізнесу можуть уповільнюватися.

Попри всі труднощі, малий бізнес має величезний потенціал завдяки своїй гнучкості та здатності швидко пристосовуватися до нових умов. Використання новітніх технологій допомагає підвищувати ефективність та відкривати нові ринки збуту [2].

У перспективі роль малого бізнесу тільки зростатиме через динамічний розвиток цифрової економіки, поява інноваційних технологій і зміну підходів до ведення комерційної діяльності. Ті компанії, які активно впроваджують сучасні рішення, матимуть кращі шанси на успіх.

Окрім уже згаданих труднощів, сучасний малий бізнес стикається з додатковими викликами, особливо в кризових умовах. Динаміка ринку змінюється настільки швидко, що підприємства постійно змушені адаптуватися до нових реалій, коливань попиту та змін у поведінці споживачів [5].

Одним із ключових проблемних аспектів є нестабільність доходів. У складні періоди обсяги продажів можуть суттєво падати, що ускладнює планування діяльності та стримує подальший розвиток підприємств [3].

Суттєвий вплив має також зростання витрат. Підвищення цін на логістику, енергоресурси та матеріали змушує підприємців або піднімати ціни на товари й послуги, або шукати нові способи зменшення витрат [1].

Не менш важливим викликом є впровадження нових технологій. Хоча вони пропонують чимало переваг, не всі підприємці мають достатньо знань, досвіду чи ресурсів для їхнього оперативного освоєння [2].

Значні зміни спостерігаються і в поведінці споживачів. Люди стають більш стриманими у витратах, що спонукає бізнес переглядати свої маркетингові стратегії та підходи до продажів [3].

Додаткові труднощі виникають у сфері постачання. Затримки, перебої та зростання вартості доставки негативно позначаються на операційній діяльності підприємств і можуть впливати на їх конкурентоспроможність [5].

У часи кризи ключовими факторами виживання малого бізнесу є гнучкість, здатність оперативно реагувати на зміни та ефективно використовувати сучасні інструменти і технології [5].

У сучасних умовах важливим є не лише швидке реагування на зміни, але й уміння планувати розвиток бізнесу наперед. Малим підприємствам необхідно враховувати можливі ризики, орієнтуватися на потреби ринку та поступово вибудовувати свою стратегію. Також велике значення має взаємодія з клієнтами: використання сучасних каналів комунікації та формування довіри до бренду допомагають утримувати конкурентні позиції.

Отже, малий бізнес відіграє ключову роль у світовій економіці та має великі можливості для розвитку. Хоча він стикається з певними викликами, впровадження інноваційних технологій і сучасних підходів допомагає підприємствам зберігати конкурентоспроможність та ефективність своєї діяльності [4].

Список використаних джерел:

1. Інтернет-маркетинг 2025-2026: тренди й особливості розвитку. Торгсофт. URL: <https://torgsoft.ua/articles/stati/trendy-internet-marketyngu/>.
2. Top 10 Small Business Trends Shaping 2026. Lovable. URL: <https://lovable.dev/guides/small-business-trends-2026>.
3. Маркетингові дослідження у 2025 році: ключові звіти, тренди та бізнес-висновки. Kyivstar Business Hub. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/marketingovi-doslidzhennya-u-2025-roczy-klyuchovi-zviti-trendi-ta-biznes-visnovki>.
4. Small Business Challenges in 2026 – And How AI Is Changing the Game. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/small-business-challenges-2026-how-ai-changing-game-kiran-kumar-3srcc>.
5. The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/>.